

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Riigikontroll

Juurdepääsupiirang 16.07.2025 - 31.08.2025

Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Keit Kasemets

riigisekretär

Riigikantselei

Meie 16.07.2025 nr 2-1/80151/8

Märgukiri auditi „Riigi 2024. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Riigikantseleis

Austatud riigisekretär

Riigikontroll tegi riigi 2024. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid Riigikantseleis määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjete õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses. Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna.

Auditi käigus tegid audiitorid Riigikantseleis 2024. aasta septembrist kuni 2025. aasta juunini järgmisi audititoiminguid:

- kontrollisid Riigikantselei 2024. aasta riigieelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist valdkondades nagu
 - toetuste andmine,
 - tööjõukulude arvestus,
 - majandamiskulude tegemine,
 - kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestus.

Tehtud audititoimingute tulemusena soovib Riigikontroll juhtida tähelepanu järgmistele puudustele toetuste jagamise süsteemis ning majandamiskulude eelarvestamisel ja raamatupidamises kajastamisel:

1. Riigikantselei toetuste jagamist reguleeriv kord ei ole piisav ning toetuste jagamise korraldus ei ole läbipaistev ega taga avaliku raha heaperemehelikku kasutamist (vt täpsemalt märgukirja lisa 1 p 1).
2. Riigikantselei on eksinud majandamiskulude ja põhivarana kapitaliseeritavate kulutuste eristamisel (vt täpsemalt märgukirja lisa 1 p 2).

Detailsemalt on märgukirjas kirjeldatud tähelepanekud koos soovitustega esitatud märgukirja lisa 1.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovitude kohta hiljemalt **18. augustiks 2025**.

Riigikontroll tänab Riigikantselei teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitustest on abi sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse ja eelarvestamise parandamisel Riigikantseleis.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
peakontrolör

Gerli Eisberg
Gerli.Eisberg@riigikontroll.ee

Lisa 1. Märjukirja tähelepanekud detailsemalt

1. Toetuste jagamine ei ole endiselt läbipaistev ega taga avaliku raha heaperemehelikkude kasutamist

2023. a majandusaasta aruande auditis juhtis Riigikontroll tähelepanu, et Riigikantseleis ei ole kehtestatud toetuste andmise korda, millega oleks reguleeritud toetuse määramise võimalused ja tingimused. Riigikontroll tõi välja, et on oluline tagada ühtsed tingimused toetuse saajatele, kui Riigikantselei toetatavad valdkonnad ja teemad pidevalt muutuvad. Riigisekretärit toona saadud selgituste kohaselt ei ole Riigikantseleil mõistlik kehtestada eraldi toetuse andmise reegleid, sest kantseleil ei ole toetusmeetmeid, kantselei ei korralda taotlusvoore, taotlusi kaasrahastuse saamiseks on väga vähe ning toetuslepingute maht on väike. Toetuslepingute sõlmimine on reguleeritud hangete korraldamise ja lepingute sõlmimise korras ning toetust antakse ainult siis, kui taotleja on ise Riigikantselei poole pöördunud.

Riigikontrolli arvates ei ole toetuslepingute väike maht piisav põhjendus, et jätta loomata avaliku raha läbipaistvat jagamist tagav sisekontrollisüsteem. Näiteks jagas Riigikantselei 2024. aastal toetusi kokku ca 370 000 euro ulatuses (sh ka riiklike ekspertide kaasrahastus 90 000 eurot), 2025. aasta riigieelarve seletuskirja lisa 3 kohaselt on Riigikantseleil plaanis jagada 150 000 eurot partnervõrgustike arendamiseks desinformatsiooni leviku takistamiseks ja põhiseaduslike väärtuste toetamiseks. Kui Riigikantselei toetusi jagab, on oluline teha seda läbipaistvalt, tagades kõikidele võrdsed võimalused toetusraha taotleda.

2025. a märtsis täiendas Riigikantselei hangete korraldamise ja lepingute sõlmimise korda, lisades sinna ka mõned sätted toetuse andmise ja toetuse taotluse koostööstamise kohta (näiteks kõik toetuste taotlused peavad olema eelnevalt koostööstastatud dokumendihaldussüsteemis (DHS) eelarvejuhi ja finantsjuhiga ning otsuse toetuse andmise või sellest keeldumise kohta teeb eelarvejuht). Korras ei ole kehtestatud näiteks toetuse saaja vastavuse nõudeid (nt maksuvõla puudumise, majandusaasta aruannete esitamise tähtaegsuse nõue) ning konkursside korraldamise (nt hindamiskomisjonide moodustamise) ja toetuse kasutamise aruannete koostööstastamise põhimõtteid. Samuti ei ole kirjas auditi käigus selgitatud väljakujunenud praktikad, mille kohaselt ei aktsepteeri finantsnõunik ega finantsjuht kuluaruandeid enne kontaktisiku ja eelarvejuhi kinnitust.

Riigikontroll märgib, et vaatamata sisemises korras tehtud uuendustele, ei ole endiselt Riigikantselei veebilehel infot jagatavate toetuste kohta. Ei ole selge, mil viisil peaksid potentsiaalsed toetuse soovijad teada saama, mis valdkondi ja tegevusi Riigikantselei peab vajalikuks toetada ning mis ajal ja viisil on toetuse saamiseks võimalik Riigikantselei poole pöörduda, et oma algatusi või projekte tutvustada.

Riigikontroll tuvastas auditi käigus, et Riigikantselei andis 2024. aastal 55 000 eurot toetust MTÜ-le eesmärgiga toetada infomanipulatsioonide analüüsimist ja materjalide avaldamist teatud veebilehel. Projektitoetuse taotluse kohaselt oli projekti eesmärk Eesti elanikkonna teadlikkuse ning meediakirjaoskuse tõstmine ja psühholoogiline kaitse. Toetuse andmisele konkurssi ei eelnud, toetus määrati MTÜ enda initsiatiivil esitatud taotluse alusel otsustuskorras. Riigikantselei tõi auditi

käigus antud selgitustes põhjenduseks, et Eestis ei ole ühtegi teist sarnase profiili, kogemuse ja jälgijaskonnaga analüütikute üksust, kes suudaks infomanipulatsioone selliselt analüüsida.

Riigikontrolli hinnangul tuleks läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise huvides vältida ilma avaliku konkursita toetuste jagamist eraalgatuslikele projektidele. Erandkorras võib asutusel jääda võimalus anda toetusi ka väljaspool konkurssi (nt otsustuskorras), kuid see peab olema reguleeritud (nt kehtestatud maksimaalne summa, mida saab ilma avaliku konkursita eraldada) ja taasesitamist võimaldaval viisil põhjendatud (eelnema peaks analüüs, kas sellisele toetusele võiks olla rohkem kandidaate, kui korraldada konkurss) ning tagantjärele kontrollitav. Samuti tuleks sisemises korras sätestada otsustuskorras toetuste kooskõlastamine (soovitavalt tuleks sellised toetused kooskõlastada asutusesiseselt võimalikult kõrgel tasemel). Riigikontroll soovib Riigikantseleil toetuste andmise korraldus veel kord üle vaadata, sh kehtestada toetuse jagamise reeglid, mis tagaksid avaliku raha läbipaistva, otstarbeka ja säästliku kasutamise, sh isikute võrdse kohtlemise; ning avaldada Riigikantselei veebilehel infot toetuse küsimise võimaluste kohta.

Riigikontrolli soovitus riigisekretärile: täiendada toetuste andmise sisekontrollisüsteemi ning toetuse andmist reguleerivat korda ulatuses, mis tagaks toetuste läbipaistva ja heaperemeheliku jagamise ausa konkurentsi kaudu.

2. Riigikantselei on eksinud majandamiskulude ja põhivarana kapitaliseeritavate kulutuste eristamisel

Riigikantselei majandamiskulude auditeerimisel selgus, et 2024. aastal kajastati lifti juhtsüsteemi, signalisatsiooni ja kabiini ukseajami moderniseerimise töid kogusummas 29 500 eurot ning RKASi korraldustasu summas 2065 eurot (kokku 31 565 eurot) majandamiskuluna, kuigi tegemist oli kapitaliseeritava kuluga.

Raamatupidamise Toimkonna juhend (RTJ) nr 5 sätestab, et juhul, kui materiaalse põhivara objektile vahetatakse välja mõni komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objektile soetusmaksumusele juhul, kui see vastab materiaalsete põhivarade mõistele ja vara bilansis kajastamise kriteeriumitele ning asendatav komponent kantakse bilansist maha.

Riigikontrolli hinnangul vastavad aprillis 2024 läbiviidud lifti rekonstrueerimise tööd maksumuse ning kasuliku eluea põhjal RTJis 5 toodud põhivara mõistele ja bilansis kajastamise kriteeriumitele ning tuleks kapitaliseerida vastavalt.

Riigikantselei nõustus Riigikontrolli seisukohaga, kuid kuna riigieelarve seaduse kohaselt saab tegevuskulud ümber tõsta investeeringutesse vaid riigieelarve seaduse muutmisega, jäi 2024. aasta arvestus korrigeerimata. Riigikantselei lubas 2025. aasta remonditöid planeerides arvestada RTJis 5 sätestatuga ja planeerida ka eelarve täpsemalt.

Eksimusest tulenevalt on Riigikantselei 2024. aasta eelarve täitmise aruandes kajastatud investeeringud tegelikust väiksemana ning majandamiskulud suuremana summas 31 565 eurot.

Lisaks sellele on ka bilansis kajastatud selle summa võrra väiksemana põhivara kirje ja suuremana tulemiaruanDES majandamiskulud.

Riigikontrolli soovitus riigisekretärile: planeerida ja kajastada tehingud raamatupidamises ja eelarve täitmisel nende majanduslikust sisust lähtudes, et tagada tehingute õige kajastamine raamatupidamises ja eelarve täitmise aruanDES.